

TARPTAUTINĖS KOMISIJOS NACIŲ IR SOVIETINIO OKUPACINIŲ REŽIMŲ NUSIKALTIMAMS LIETUVOJE ĮVERTINTI SEKRETORIATAS

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 11, 01103 Vilnius, tel. +370 5209 8804,
el. paštas komisija@lrv.lt, www.komisija.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188736540

Lietuvos Respublikos
Vyriausybei

2025-07-28 Nr.2R-61
Į 2025-07-25 Nr. S-3283

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Susipažinęs su Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2025-07-25 teikimu Nr. S-3283, kuriuo Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikiamas svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo "Dėl R. Račinsko įspėjimo už darbo pareigų pažeidimą" projektas (toliau – Nutarimo projektas), ir vadovaudamasis Vyriausybės darbo reglamentu ir Ministrų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų ir kitų Vyriausybei pavaldžių ir atskaitingų viešojo administravimo subjektų norminių teisės aktų projektų rengimo taisyklėmis, kaip suinteresuotas asmuo atkreipiu dėmesį į svarbius aspektus ir teikiu pastabas ir pasiūlymus dėl Nutarimo projekto, kurias prašau paskelbti TAIS, kad Vyriausybės nariai iki Vyriausybės posėdžio galėtų su jomis susipažinti.

1. Teikiamame Nutarimo projekte nenurodoma jo apskundimo tvarka. Projekto preambulėje nurodytas teisinis pagrindas – Vyriausybės kanceliarijos 2025-07-18 išvada Nr. LV-315 prieštarauja net keliems įstatymams, t. y., Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymui ir Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymui. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 105 str. 2 d. 2 p., Konstitucinis Teismas nagrinėja, ar Vyriausybės aktai neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymams.
 2. Nutarimo projekto 1 punktu Vyriausybė nutaria nustatyti, kad R. Račinskas padarė darbo pareigų pažeidimą, kuris iš esmės grindžiamas neteisėta 2025-07-18 Vyriausybės kanceliarijos Personalo valdymo skyriaus vedėjos Renatos Sadzevičiūtės-Vilkelės pasirašyta išvada Nr. LV-315 (toliau - Išvada), besiremiančia teisės aktams prieštaraujančiais Ministro Pirmininko pavedimais, įformintais Vyriausybės kanclerio rezoliucijomis.
- 2.1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos **Vyriausybės įstatymo 43 str.**, Ministras Pirmininkas pagal savo kompetenciją organizaciniais, personaliniais ir kitais klausimais priima potvarkius arba operatyvinius sprendimus – pavedimus, įforminamus rezoliucija.

2.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos **Vyriausybės darbo reglamento**, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento ir ministrų, Vyriausybės įstaigų, įstaigų prie ministerijų ir kitų Vyriausybei pavaldžių ir atskaitingų viešojo administravimo subjektų norminių teisės aktų projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“, **141 punkto antra pastraipa**, su kitų įstaigų vadovų, kuriuos į pareigas priima (skiria) Vyriausybė arba Ministras Pirmininkas, tarnybos (darbo) santykiais susiję klausimai įforminami Ministro Pirmininko rezoliucija.

2.3. Tuo tarpu visi Išvadoje minimi Ministro Pirmininko pavedimai, kurių pagrindu konstatuojamas darbo pareigų pažeidimas (2025-06-16 pavedimas Nr. S-2763; 2025-06-30 pavedimas Nr. S-2949), yra įforminti Vyriausybės kanclerio rezoliucijomis. Vyriausybės įstatymas nesuteikia Ministrui Pirmininkui teisės pavesti ar deleguoti Vyriausybės kancleriui spręsti organizacinių, personalinių klausimų, susijusių su Vyriausybei atskaitinga įstaiga – Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriatu ir jos vadovu. Vyriausybės darbo reglamentas, kuriuo įgyvendinamas Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 3 punktas ir 36 straipsnis, pateikia galutinį sąrašą atvejų (susijusių su teisės aktų leidybos iniciatyvos teise), kada Ministro Pirmininko pavedimas gali būti įforminamas Vyriausybės kanclerio rezoliucija (12, 13, 15-5, 20, 24, 46, 48, 118 punktai).

2.4. Todėl atsižvelgiant į tai, jog viešojo administravimo subjektų veiklai taikytinas principas „*viskas, kas nėra leista, yra draudžiama*“, kylantis, be kita ko, iš Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punkte įtvirtinto įstatymo viršenybės principo, 4 straipsnyje įtvirtintų nuostatų dėl viešojo administravimo įgaliojimų suteikimo bei kitų šio įstatymo nuostatų, akivaizdu, kad Ministras Pirmininkas, deleguodamas, o Vyriausybės kancleris savo rezoliucija įformindamas Ministro Pirmininko pavedimus dėl vidaus audito ir jų pagrindu inicijuodamas tyrimą dėl Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato vadovo R. Račinsko galimo darbo pareigų pažeidimo viršijo savo įgaliojimus ir pažeidė Vyriausybės įstatymo ir Vyriausybės darbo reglamento nuostatas. Tiek Ministras Pirmininkas, tiek ir Vyriausybės kancleris, įformindamas neteisėtus reikalavimus neteisėtais pavedimais, siekė priversti Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato (toliau – Sekretoriato) vadovą R. Račinską besąlygiškai paklusti neteisėtiems ir nepagrįstiems Vyriausybės kanceliarijos Vidaus audito reikalavimams. Turbūt Vyriausybės kanceliarija formuoja naują precedentą Vidaus audito tarnybos neteisėtus reikalavimus priversti vykdyti Ministro Pirmininko pavedimais, o jų neįvykdžius – atleisti nepaklusnius vadovus.

3. Vadovaujantis Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1131 „Dėl Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų

nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato nuostatų ir šio sekretoriato vadovo darbo apmokėjimo sistemos aprašo patvirtinimo“, 1 p., Sekretoriato yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigta ir Vyriausybei atskaitinga biudžetinė įstaiga. Taigi Vyriausybė įgyvendina Sekretoriato kaip biudžetinės įstaigos savininko teises ir pareigas. Sekretoriatas nėra pavaldus ar atskaitingas Vyriausybės kanceliarijai, todėl vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 10 str. 1 d., vidaus audito tarnyba atlikdama Sekretoriato vidaus auditą yra tiesiogiai pavaldi ir atskaitinga viešojo juridinio asmens vadovui, t.y., Sekretoriato vadovui, ir vadovaujantis įstatymo 7 str. 4 d. vidaus audito rekomendacijas turėtų teikti Sekretoriato vadovui.

4. Nutarimo projekto neteisėtumą suponuoja ir jo preambulėje minimos Išvados aprašomojoje dalyje nurodomi Vyriausybės kanceliarijos reglamentas, patvirtintas Vyriausybės kanclerio 2023-07-12 įsakymu Nr. 127, ir LR VK Vidaus audito tarnybos vidaus audito metodika, patvirtinta Vyriausybės kanclerio 2020-01-21 įsakymu Nr. V-8, nes šie teisės aktai nepaskelbti Teisės aktų registre, vadinasi, yra negaliojantys. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 8 straipsnio 3 punktu, vidaus auditas viešajame juridiniame asmenyje atliekamas, be kita ko, vadovaujantis viešojo juridinio asmens vadovo patvirtinta vidaus audito metodika. Sekretoriato vadovui R. Račinskui auditorės prašant susipažinti su metodika, ji nebuvo pateikta. Taigi vidaus auditas Sekretoriato buvo atliekamas nesant procedūrų, pažeidžiant Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą.

Iš Nutarimo projekto teisinio įvertinimo, pateikto aukščiau matyti, kad jis savo pagrindu, turiniu ir forma prieštarauja LR įstatymams ir kitiems norminiams teisės aktams. Sunku spręsti, ar tai yra sąmoningas ir apgalvotas Ministro Pirmininko ir Vyriausybės kanclerio politinis veikimas, nukreiptas prieš Tarptautinės komisijos sekretoriatą ir jos vadovą Ronaldą Račinską, ar tai yra Vyriausybę aptarnaujančios Vyriausybės kanceliarijos darbuotojų nekompetencija ir paprasčiausias noras įsiteikti vadovams vykdant jų abejotino teisėtumo nurodymus. Lietuva yra teisinė valstybė ir norisi tikėti, kad Vyriausybės nariai įsigilins į pateiktus teisinius argumentus ir gerbdami esminį teisės principą, kad iš neteisės negali kilti teisė (lot. *ex injuria jus non oritur*), nebalsuos už šį nutarimo projektą taip prisiimdami ir asmeninę atsakomybę. Vertinant VRM 2025-07-24 išvadą Nr. 1D-3503, susidaro įspūdis, kad šios ministerijos teisininkai, kurie ją ruošė, įvertino Nutarimo projekto galimo neteisėtumo riziką ir rekomendavo ministrui neprisiimti atsakomybės.

Sekretoriato vadovas

Ronaldas Račinskas